

Polsk Hjelpearck – Nivå I

Grunnleggende grammatikk og kommunikasjon | LK20

Det polske alfabetet

32 bokstaver

A Ą B C Ć D E Ę F G H I J K L Ł M N
Ó P R S Ś T U W Y Z Ż ȳ

Særlige bokstaver og uttale

- **ą** – nasal “on” (før konsonant)
- **ę** – nasal “en” (før konsonant)
- **ć** – myk “tsj” som i “chip”
- **ł** – som engelsk “w”
- **ń** – myk “nj”
- **ó** – uttales som “u”
- **ś** – myk “sj”
- **ź** – myk “zj”
- **w** – uttales som “v”
- **ch/h** – som norsk “h”

Betoning

Alltid på **nest siste stavelse**:
Warszawa, Polak, studentka

Grunnleggende kasus

Polsk har 7 kasus. For Nivå I: fokus på de 4 viktigste:

1. Nominativ (Mianownik)

Bruk: Subjekt i setningen

To jest student – Dette er en student

2. Genitiv (Dopełniacz)

Bruk: Eierskap, “av”, negasjon

Książka studenta – Studentens bok

Endelser entall:

- M: -a (*student* → *studenta*)
- F: -y/-i (*kobieta* → *kobiety*)
- N: -a (*okno* → *okna*)

3. Dativ (Celownik)

Bruk: Indirekte objekt, “til”

*Pomagam matce – Jeg hjelper mam-
ma*

4. Akkusativ (Biernik)

Bruk: Direkte objekt

Widzę dom – Jeg ser huset

Viktig: Maskulin levende = genitiv!

Widzę studenta (ikke: student)

Substantiv

Kjønn (3 kjønn)

- **Maskulin:** -konsonant (*student, dom*)
- **Feminin:** -a, -i (*kobieta, pani*)
- **Nøytrum:** -o, -e, -ę (*okno, morze*)

Flertall (nominativ)

	M	F	N
Nom.	-i/-y/-owie	-y/-i	-a

Eksempler:

- student – studenti
- kobieta – kobiety
- okno – okna

Adjektiv (grunnform)

Adjektiv må samsvare med substantivets kjønn.

Nominativ entall

	M	F	N
	dobry	dobry	dobry

Eksempler:

- dobry student – god student (M)
- dobra kobieta – god kvinne (F)
- dobre okno – godt vindu (N)

Vanlige adjektiv

- duży/a/e – stor
- mały/a/e – liten
- młody/a/e – ung
- stary/a/e – gammel
- nowy/a/e – ny
- ładny/a/e – pen

Personlige pronomen

Nominativ

	Entall	Flertall
1.	ja (jeg)	my (vi)
2.	ty (du)	wy (dere)
3. M	on (han)	oni (de M)
3. F	ona (hun)	one (de F/N)
3. N	ono (det)	

Høflig tiltale

- **Pan** – De (til menn)
- **Pani** – De (til kvinner)
- **Państwo** – Dere (til par/grupper)

Verbkonjugasjon – Presens

Konjugasjonsgrupper

Det er 3 hovedtyper:

I. -ać verb (som czytać – lese):

ja	czytam
ty	czytasz
on/ona	czyta
my	czytamy
wy	czytacie
oni/one	czytają

II. -ić verb (som mówić – snakke):

ja	mówię
ty	mówisz
on/ona	mówi
my	mówimy
wy	mówicie
oni/one	mówią

Viktige verb

być (være):

ja	jestem
ty	jesteś
on/ona	jest
my	jesteśmy
wy	jesteście
oni/one	są

mieć (ha):

ja	mam
ty	masz
on/ona	ma
my	mamy
wy	macie
oni/one	mają

Andre viktige verb

- **robić** – gjøre
- **pisać** – skrive
- **jeść** – spise
- **pić** – drikke
- **wiedzieć** – vite
- **chcieć** – ville
- **móc** – kunne

Tallord

Grunntall 1-20

1 jeden/jedna/jedno	11 jedenaście
2 dwa/dwie	12 dwanaście
3 trzy	13 trzynaście
4 cztery	14 czternaście
5 pięć	15 piętnaście
6 sześć	16 szesnaście
7 siedem	17 siedemnaście
8 osiem	18 osiemnaście
9 dziewięć	19 dziewiętnaście
10 dziesięć	20 dwadzieścia

Titall og større

- 30 trzydzieści, 40 czterdzieści
- 50 pięćdziesiąt, 100 sto
- 200 dwieście, 1000 tysiąc

Vanlige preposisjoner

Med genitiv

- **z** – fra, av
- **do** – til
- **od** – fra (person)
- **bez** – uten
- **dla** – for

Med akkusativ

- **przez** – gjennom
- **na** – på, til (bev.)
- **w** – inn i (bev.)

Eksempler

- Idę **do** domu. – Jeg går hjem.
- Jestem **z** Norwegii. – Jeg er fra Norge.
- Książka jest **dla** ciebie. – Boken er til deg.

Nyttige uttrykk

Hilsener og høflighet

- Cześć! – Hei! (uformelt)
- Dzień dobry – God dag
- Dobry wieczór – God kveld
- Dobranoc – God natt
- Do widzenia – Ha det
- Dziękuję – Takk
- Proszę – Vær så god
- Przepraszam – Unnskyld
- Nie ma za co – Ingen årsak

Presentasjon

- Mam na imię... – Jeg heter...
- Nazywam się... – Jeg heter... (etternavn)
- Jestem z Norwegii – Jeg er fra Norge
- Mam ... lat – Jeg er ... år gammel
- Miło mi – Hyggelig å møte deg

Enkle spørsmål

- Jak się masz? – Hvordan har du det?
- Co to jest? – Hva er dette?
- Gdzie jest...? – Hvor er...?
- Ile to kosztuje? – Hvor mye koster dette?
- Czy mówisz po norwesku? – Snakker du norsk?

Enkle setninger

- Jestem student(k)ą. – Jeg er student.
- Uczę się polskiego. – Jeg lærer polsk.
- Mieszkam w Oslo. – Jeg bor i Oslo.
- Lubię czytać. – Jeg liker å lese.
- Nie rozumiem. – Jeg forstår ikke.
- Czy może Pan/Pani powtórzyć? – Kan De gjenta?

Tid

- dzisiaj – i dag
- wczoraj – i går
- jutro – i morgen
- teraz – nå
- często – ofte
- zawsze – alltid
- nigdy – aldri

Skrivetips Nivå I

Enkle setninger

- Begynn med subjekt + verb
- Bruk presens for det meste
- Hold setningene korte
- Bruk "i" (og) for å binde sammen

Teksttyper

- **Presentasjon:** Navn, alder, bosted, interesser
- **Beskrivelse:** Familie, venner, skole
- **Kort melding:** Tid, sted, aktivitet

Vanlige feil å unngå

- × Glemme kjønn på adjektiv
- × Feil kasus etter preposisjoner
- × Feil verbform
- × Glemme nasale vokaler (ą, ę)

Ukedager og måneder

Ukedager

- poniedziałek – mandag
- wtorek – tirsdag
- środa – onsdag
- czwartek – torsdag
- piątek – fredag
- sobota – lørdag
- niedziela – søndag

Måneder

- styczeń – januar
- luty – februar
- marzec – mars
- kwiecień – april
- maj – mai
- czerwiec – juni
- lipiec – juli
- sierpień – august
- wrzesień – september
- październik – oktober
- listopad – november
- grudzień – desember

Sjekkliste Nivå I

- ☐ Riktig kjønn på adjektiv
- ☐ Verbform stemmer med person
- ☐ Riktig kasus etter preposisjoner
- ☐ Hilsener brukt riktig
- ☐ Enkle, tydelige setninger